

Vattenvårdsprojekt för Bjännsjön år 2018-2019

År 2018 plockades de delvis murkna dammstockarna bort från Bjännsjödammen. Samtidigt byggdes en naturliknande sjötröskel med flera inre skydd mot erosion. Tröskeln utformades som en svagt sluttande fors, så att fiskarna i systemet kan vandra fritt mellan Bjännsjön och Bjännsjöån (Västra Dalkarlsån). Bjännsjöns vattenkvalitet är god, vilket bidrar till ett artrikt vattenekosystem.

Den läckande dammen före projektet.

Arbetet med att skapa en naturlig fors.

Strandformerna, dammarna och tiden då badplatsen låg under vatten

- **Strandvallar och strandhak:** Runtomkring Bjännsjön finns spår av vattennivåer som legat högre än idag. Det tydligaste spåret återfinns drygt en meter över nuvarande nivå, i form av strandvallar och strandhak – som, av allt att döma, formades av ursprungsnivån i sjön.
- **Resterna av första dammen** syns i utloppskanalen nära sjön. Denna dammrest är av timmer och härrör sannolikt från 1800-talet. Syftet med konstruktionen var troligen att kunna reglera sjönivån för att underlätta sjöslåttern. Fram till omkring början av 1900-talet skördades nämligen vattenväxter i ett mycket stort antal dammänges-sjöar i norra Norrland. Höet från sjöarna var oftast näringsrikt och gavs till bland annat mjölkkor.
- **Andra dammen** finns fortfarande kvar. Den byggdes i betong och nyttjades av Dalkarlsåns flottningsförening, som bedrev timmerflottning under åren 1906-1929.
- **Kanalen:** Samtidigt med bygget av betongdammen fördjupades hela sjöutloppet så att nästan hela sjöns vattenvolym kunde användas för att öka vattenföringen i flottleden.
- **När betongdammen öppnades helt** sjönk nivån ca 2 meter under dagens normalnivå. Vid sådana tillfällen fanns nästan ingen synlig vattenyta kvar i Bjännsjön.
- **Högsta möjliga vattennivån** i betongdammen var ca 2,6 meter över dagens nivå, vilket innebar att hela badplatsområdet låg översvämmat – ända upp till det som idag är vägterrassen. Spåret av den nivån återfinns i form av erosionsspår i slutningen mot sjön.
- **När flottningen upphörde år 1929** lämnades dammen troligen på sin nuvarande nivå omkring tvåmetersstrecket på dammens mätsticka (pegel). Denna nivå är ca 1-1,5 meter lägre än ursprungsnivån (innan det fanns dammar), men betydligt högre än den lägsta möjliga nivån, som var ca 2 meter lägre än idag, eller nollnivån på pegeln.

Betongdammen i allt sämre skick

- När vattenvårdsprojektet för Bjännsjön startade år 2018 styrdes lägstanivån inte längre av dammstockarna, utan istället av sprickor i betongkonstruktionen (se bild ovan). Därtill var dammstockarna murkna, med risk för dammbrott vid höga belastningar.

LOVA-fonden, Robertsfors kommun, Mellanbygdens vattenråd och markägaren SveaSkog har bidragit till projektets genomförande.

Skylttext, foto och layout:
Naturgeograf Jan Åberg

